

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

53-2

BRNO 2012

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 53
Volume 53

Číslo 2
Issue 2

Předseda redakční rady Head of editorial board	Pavel Kouřil
Redakční rada	Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski, Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik
Odpovědný redaktor Editor in chief	Petr Škrdla
Výkonná redakce Assistant Editors	Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela
Technická redakce, sazba Executive Editors, Typography	Alice Del Maschio
Software Software	Adobe InDesign CS5
Fotografie na obálce Cover Photography	Mikulčice-Valy. Věderko nalezené v jednom z říčních ramen (viz obr. 5. na str. 28)
Adresa redakce Address	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. Královopolská 147 612 00 Brno IČ: 68081758 E-mail: pv@arub.cz Internet: http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html
Tisk Print	Azu design s.r.o. Bayerova 805/40 602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2012

Náklad 400 ks

Časopis je na seznamu neinpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.

Copyright ©2012 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

s větší či menší mírou pravděpodobnosti klade do prostoru západně od kostela zaniklé šlechtické sídlo s pří-
mou vazbou na románský emporový kostel (např. Dufka,
Richter 1934, 155–156; Lysák 2007, 14–15). Získané ná-
lezy budou uloženy v Muzeu Vysočiny v Třebíči.

V další fázi výzkumu bylo přikročeno k přesnému za-
měření kostela a hřbitovní zdi s možnou vazbou na starší
fortifikační prvky prostřednictvím GPS přijímače Trim-
ble Geoploter 6000 GeoXH (S-JTSK). Zaměřena byla
rovněž dvojice hrobů v západní části hřbitova, které bý-
valý hrobník zdejší farnosti označil za místa, kde při ko-
pání hrobů narazil na kamenné zdivo vázané maltou (obr.
44:1, 2). Verifikace měření byla provedena za pomoci
totální stanice Pentax R-315 (operátoři R. Bíško a J. Ne-
dbalová z Ústavu archeologie a muzeologie Filozofické
fakulty Masarykovy univerzity). Prostřednictvím totální
stanice byla rovněž získána data pro 3D modelaci relié-
fu západní části farského pozemku, kde lze předpokládat
pozůstatky objektů souvisejících se zaniklým panským
sídlem. Získaná data byla následně zpracována prostřed-
nictvím počítačových aplikací ArcGIS a Surfer. Zjištěné
poznatky budou v průběhu roku 2012 dále verifikovány
geofyzikálními a geologickými prospekčními metodami.

*Josef J. Kovář, Lubomír Prokeš, Michal Hlavica,
Martin Kuča, Milan Vokáč*

Literatura

- Brůžová, E., Menšík, M. (eds.) 2001:** *Z historie obce
Březník*. Hrotovice: JAS Hrotovice.
- Dufka, V., Richter, V. 1934:** Kostel v Březníku u Námě-
ště nad Oslavou. *Časopis Společnosti přátel starožit-
ností českých* 42, 145–158.
- Lysák, J. 2007:** *Z kulturních památek Březníka*. Bačice:
J. Lysák.

Resumé

Březník (Třebíč district), Parrish Church of the As-
sumption of Virgin Mary. Middle Ages, Modern history.
Church, cemetery. Surface research.

BYSTRICE POD HOSTÝNEM (K. Ú. BÍLAVSKO, OKR. KROMĚŘÍŽ)

**Kostel sv. Bartoloměje, parc. č. 5. Raný a vrcholný
středověk. Osídlení. Záchranný výzkum.**

V souvislosti se stavebními pracemi v rámci inves-
tiční akce „Venkovní úpravy na kostele sv. Bartoloměje
v Bílavsku“ byl v měsících červnu a červenci 2010 pro-
veden záchranný archeologický výzkum formou dohledu
nad výkopovými pracemi, který uskutečnili pracovníci
Archaia Olomouc, o. p. s. Část obce Bílavsko se nachá-
zí asi 2,5 km jihozápadně od Bystřice pod Hostýnem.
Kostel sv. Bartoloměje se nalézá při jihozápadním okraji

obce. Stavba je situována na severozápadně orienta-
vaném svahu, který klesá od zalesněného návrší Chlumu.

Nejstarší zmínka o obci a existenci farního kostela je
spojena s rokem 1364. Z pohledu středověké archeologie
je na katastru obce nejdůležitější přítomnost hradu Chlum
situovaného v místě stejnojmenného hřbetu. Výsledkům
zjišťovacího výzkumu a odbornému zpracování této lo-
kality se věnoval J. Kohoutek (1995, 35–37).

V případě samotného kostela sv. Bartoloměje se jed-
ná o přibližně orientovanou podélnou jednodílnou stav-
bu s projmutě odsazeným půlkruhovitým presbyteriem.
K severní straně presbyteria přiléhá čtyřboká sakristie.
Samotná loď kostela je obdélného půdorysu. Západní
průčelí kostela tvoří hranolová věž. Vstupní prostor je
tvořen valeně podklenutým podvěžím. Kněžiště je zakle-
nuto plackou mezi pasy a konchou. V západní části lodi je
situována hudební kruchta, která je podklenuta plackami
mezi pasy. Z vnější strany závěru presbyteria jsou patrné
dva druhotně osazené architektonické články. V prvním
případě jde o konzolu tvořenou polygonální krycí deskou,
pod kterou se nachází sochařsky ztvárněná lidská tvář.
Ve druhém případě pak jde o terč svorníku s reliéfně pro-
vedeným čtyřlístem renesančního stáří. Stávající podoba
kostela odpovídá přestavbě z roku 1784. Z původního
kostela byla ponechána pouze hranolová věž, ve které se
nachází zvony z let 1568 a 1782. Renesanční zvon nese
na svém plášti rodové znaky se jmény Bernarda ze Že-
rotína a Přemka Prusinovského z Víckova (Samek 1994,
332–333).

Stavebním výkopem vedeným podél základů lodi
a presbytáře kostela bylo zachyceno intaktní podloží, na
které nasedal zkulturněný půdní horizont. Z této vrstvy
se v rámci dokumentovaného profilu P1 podařilo vyzor-
kovat dosud nejstarší soubor středověké keramiky z 12.
století, který lze spojit se samotnými počátky obce. Povr-
chovou prospekci na výkopcích hlíny bylo zajištěno dále
několik zlomků římsovitých okrajů ze 13. století.

Ze zděných stavebních konstrukcí se při západním
nároží lodi kostela podařilo zachytit základ, který zřej-
mě souvisel s původní gotickou stavební etapou objektu.
Šířka této stavební konstrukce vyzděné z lomového ka-
mene pojeného vápennou maltou se pohybovala od 1,8
do 2,0 m. Bližší informace o významu této nově odkryté
středověké substrukce prozatím neznámé funkce by mohl
v budoucnosti přinést jedině případný revizní zjišťovací
průzkum.

Zdeněk Schenk, Jan Mikulík

Literatura

- Kohoutek, J. 1995:** *Hrady jihovýchodní Moravy*. Zlín:
Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně.
- Samek, B. 1994:** *Umělecké památky Moravy a Slezska*.
1. svazek A/I. Praha: Academia.

Resumé

Bystřice pod Hostýnem (Kat. Bílavsko, Bez. Kroměříž), St. Bartholomäus Kirche, Parzellennr. 5. Früh- und Hochmittelalter. Siedlung. Rettungsgrabung.

ČELECHOVICE NA HANÉ (OKR. PROSTĚJOV)

Cukrovarská ulice. Vrcholný středověk. Vesnice. Záchranný výzkum.

V březnu roku 2011 pracovníci Archeologického centra Olomouc, p. o., provedli záchranný archeologický výzkum v ulici Cukrovarská v obci Čelechovice na Hané. Výzkum byl uskutečněn v souvislosti s rekonstrukcí komunikace v obci. Investorem této akce byl Olomoucký kraj.

Ulice Cukrovarská leží v západní části obce. Archeologické objekty byly prozkoumány v její východní části, v prostoru silnice před domy č. p. 19–24, v nadmořské výšce 232 metrů. Místo nálezů archeologických objektů je na mapě ZM ČR 1:10 000, kladový list 24-22-04 identifikováno těmito koordináty: 196:150 a 206:148 (měřeno v mm od ZSČ:JSČ).

Během záchranného výzkumu bylo prozkoumáno celkem 13 zahloubených archeologických objektů. Jeden objekt, hliník, je datován do období popelnicových polí a zbývající sídlištní objekty náleží vrcholnému středověku, dle předběžné analýzy keramiky do 15. století. Sedm objektů reprezentují klasické zásobní jámy (přinejmenším některé byly následně použity jako jámy odpadání), tři ploché jámy oválného půdorysu mají blíže neurčený charakter a dále byla v prostoru výzkumu objevena jedna kúlová jamka. Patrně relikv většího „sklípku“, později pravděpodobně také použitého jako odpadní jáma, představuje objekt č. 3, ve kterém bylo nalezeno největší množství materiálu.

Objekt č. 3 zasahoval za hranici komunikace a jeho dno se nacházelo pod hladinou spodní vody. Z těchto důvodů nebyl prozkoumán celý. Objekt má nepravidelný tvar s rozměry: zachycená maximální šířka 2,60 m, délka 1,80 m a hloubka 1,30 m. Převážná část nálezů se nacházela ve spodní značně promáčené vrstvě. Kromě velkého souboru keramiky, který tvoří typická keramika vrcholného středověku, včetně trojnožek, hrnců s vnitřní glazurou, pokliček atd., zde byl objeven např. také zlomek cedníku, spodní část ložtického poháru nebo zlomky červeně malované keramiky. Díky vlhkému prostředí se nám zde dochoval i relikv látky.

Vedle keramiky tvoří nepočtenější nálezy zvířecí kosti. V zásobních jámách č. 1 a 4 byly nalezeny části koňské kostry. V objektu č. 1 to byla pánev a končetiny a v objektu č. 4 potom část lebky a páteř. Mezi dalšími nálezy je zastoupena mazanice, zlomek skla, popř. skořápky ze 4 vajec (v obj. č. 3).

Vendula Vránová

Resumé

Čelechovice na Hané (Prostějov district). High Middle Ages. Village. Rescue excavation.

During a rescue archaeological research in Čelechovice na Hané twelve medieval settlement pits and one clay pit from late Bronze Age were examined. Lots of finds were discovered mainly in seven storage pits. A fragment of medieval cloth was found in a damp filling of a pit no. 3.

DIVÁKY (OKR. BŘECLAV)

„Padělky za humny“. Střední a mladší doba hradištní (9. a 11. století). Pohřebiště. Záchranný výzkum. Uložení nálezů: Regionální muzeum v Mikulově.

Záchranný výzkum na středohradištním a mladohradištním pohřebišti pokračoval v červenci 2011 dvanáctou sezonou. Bylo postupováno systémem sond s cílem vymezit pohřebiště na západní straně. Sondy o šířce 0,5 m byly hloubeny v odstupech 1,5 m ve směru sever – jih. V sondách byly rozpoznávány hrobové jámy. Bylo prozkoumáno 12 hrobů ze střední doby hradištní. Dva z nich byly výklenkové. V několika hrobech byly objeveny stopy dřevěných konstrukcí. V hrobě 206 byl mrtvý obložen několika kameny. Z hrobové výbavy byly nejčastěji nalezeny nože. Ve třech hrobech byly odkryty šperky (náušnice, korálky, gombík). V hrobě 211 se našly ostruhy a v hrobě 214 železné kopí. Pohřebiště dále pokračuje západním směrem. Pravděpodobně se jedná již pouze o středohradištní fázi pohřbívání, protože při výzkumu nebyly již dvě sezony nalezeny žádné mladohradištní hroby.

Tomáš Mořkovský

Resumé

Diváky (Břeclav district), “Padělky za humny”. The Middle Ages (9th and 11th century). Graveyard. Rescue research. Findings are in Regional museum Mikulov.

During rescue archaeological research in July 2011 twelve Slavonic graves from 9th century were found. In some graves remnants of wood constructions were found. In the grave number 206 various stones around the skeletal remains were located. In the graves we found some knives, jewels, iron spurs and an iron spear. The graveyard continues in the western direction, but only graves from 9th century have been found.

DOMAŠOV (K. Ú. DOMAŠOV U BRNA, OKR. BRNO-VENKOV)

Jihovýchodní část intravilánu. Vrcholný středověk (15. století), novověk. Vesnice. Záchranný výzkum.

Lokalizace: S-JTSK 616288.72:1153362.33, 616448.85:1153227.29, 616458.49:1153283.24, 616360.1:1153385.49.

V průběhu druhé poloviny roku 2011 uskutečnili pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno,